

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 34/99

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedajúceho JUDr. Štefana Ogurčáka a zo sudcov JUDr. Júliusa Černáka, JUDr. Anny Danielčákovej, JUDr. Ľubomíra Dobríka, JUDr. Jána Drgonca, JUDr. Jána Klučku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Richarda Rapanta a JUDr. Tibora Šafárika na neverejnom zasadnutí 12. mája 1999 prerokoval volebnú sťažnosť Ing. I. M., bytom R., zastúpeného JUDr. A. H., advokátom, ktorou namietol neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy v meste Rožňava konaných v dňoch 18. a 19. decembra 1998 a takto

r o z h o d o l :

Volebnú sťažnosť Ing. I. M. **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) dostal 29. decembra 1998 volebnú sťažnosť Ing. I. M., bytom R., ktorú prostredníctvom JUDr. A. H., právneho zástupcu, ktorého si zvolil pre konanie pred ústavným súdom, doplnil 4. januára 1999. Sťažnosťou namietol neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy v meste Rožňava konaných v dňoch 18. a 19. decembra 1998 a žiadal, aby ústavný súd vyhlásil voľby za neplatné.

Ústavný súd volebnú sťažnosť prerokoval v pléne na neverejnom zasadnutí 10. februára 1999 a uznesením rozhodol o jej prijatí na konanie.

I.

Sťažovateľ kandidoval na poslanca vo voľbách do Mestského zastupiteľstva v meste Rožňava vo volebnom obvode č. 3. Volebný obvod č. 3 tvorilo 6 volebných okrskov s počtom 6 187 zapísaných voličov. Volieb v uvedenom volebnom obvode sa podľa zápisnice mestskej volebnej komisie zúčastnilo 2 351 voličov a bolo odovzdaných 2 241 platných hlasovacích lístkov. Ing. I. M. získal 346 platných hlasov, čím sa stal 1. náhradníkom vo volebnom obvode č. 3, nakoľko počtom získaných hlasov sa umiestnil na 8. mieste a v danom obvode sa volilo 7 poslancov do mestského zastupiteľstva. Zo zápisnice o zvolení 21 poslancov Mestského zastupiteľstva mesta Rožňava podľa volebných obvodov bolo zistené, že vo volebnom obvode č. 1 potreboval kandidát na zvolenie 246 hlasov, vo volebnom obvode č. 2 – 240 hlasov, vo volebnom obvode č. 3 – 356 hlasov, vo volebnom obvode č. 4 – 47 hlasov a vo volebnom obvode č. 5 – 61 hlasov. Sťažovateľ napriek skutočnosti, že získal 346 hlasov (čo je v porovnaní so zvoleným kandidátom vo volebnom obvode č. 4 počet 7,3 násobne vyšší), sa poslancom nestal.

Subjekty oprávnené iniciovať konanie o volebnej sťažnosti sú taxatívne vymedzené v § 59 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z. z. a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 398/1998 Z. z. (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov“). Podľa § 59 ods. 2 prvá veta zákona: „Sťažnosť proti výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky alebo do orgánu miestnej samosprávy môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10 % hlasov.“ Podľa § 60 ods. 1 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov veta za bodkočiarkou „kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode.“ Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) neobsahuje splnomocnenie pre zákonodarný orgán, aby ochranu volebného práva v konaní o volebnej sťažnosti obmedzil zákonom. Ustanovenie § 60 ods. 1

písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov upravuje náležitosti volebnej sťažnosti v osobitnom prípade, keď ide o kandidáta na starostu obce, ktorý napáda zvolenie inej osoby za starostu (PL. ÚS 29/94). Toto ustanovenie nemožno interpretovať ako ustanovenie zbavujúce protikandidáta, ktorý splnil podmienku § 59 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., práva podať volebnú sťažnosť proti iným porušeniam ústavnosti alebo zákonnosti volieb, pretože volebná sťažnosť je prostriedkom ochrany ústavou zaručeného práva občanov zúčastňovať sa na správe verejných vecí slobodnou voľbou svojich zástupcov (čl. 30 ods. 1), ako aj práva občanov na prístup k voleným funkciám za rovnakých podmienok (čl. 30 ods. 4). Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4).

V § 59 ods. 1 sa medzi navrhovateľmi oprávnenými iniciovať konanie pred ústavným súdom vo volebnej veci uvádza aj „kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov“.

Ing. I. M. získal v uvedených voľbách 346 hlasov, čo je viac ako 10 % platných hlasov voličov volebného obvodu, v ktorom kandidoval, a je preto oprávneným navrhovateľom na podanie volebnej sťažnosti podľa § 59 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Navrhovateľ namietol nezákonnosť a neústavnosť volieb do Mestského zastupiteľstva v meste Rožňava a žiadal, aby ústavný súd vyhlásil napadnuté voľby za neplatné.

Sťažovateľ namietol neústavnosť a nezákonnosť volieb z dôvodu vytvorenia volebných obvodov s nepomerným počtom poslancov. Ide o námietku porušenia ústavnosti a zákonnosti v štádiu prípravy volieb. Rozhodovanie o niektorých otázkach prípravy volieb sa zveruje do právomoci volebných komisií, resp. všeobecných súdov. Ústavnosť a zákonnosť vytvárania volebných obvodov nepatrí k otázkam, ktoré zákon zveruje do rozhodovacej právomoci uvedených orgánov. Ústavný súd je jediným orgánom Slovenskej

republiky, ktorý môže zabezpečiť ochranu ústavnosti a zákonnosti v prípade námietky porušenia zákonom ustanovených podmienok tvorby volebných obvodov a určovania počtu poslancov pre voľby do orgánov územnej samosprávy. Ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že voľby podľa volebného zákona možno chápať v užšom a širšom zmysle, pričom voľby v širšom zmysle zahŕňajú aj prípravu na voľby (PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 15/94). Za prípravu na voľby možno bez pochybností označiť tvorbu volebných obvodov a volebných okrskov, v rámci ktorých sa uskutočnia voľby do orgánov územnej samosprávy.

Na základe skutočností, že volebnú sťažnosť podal oprávnený subjekt, ktorý namietol porušenie ústavnosti a zákonnosti volieb v lehote určenej zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, rozhodlo plénum ústavného súdu o prijatí volebnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd podľa § 31 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov požiadal Mestské zastupiteľstvo v meste Rožňava, aby sa vyjadrilo k návrhu a vysvetlilo dôvody, ktoré v meste Rožňava viedli k vytvoreniu volebných obvodov namietnutých predkladateľom volebnej sťažnosti.

Mestské zastupiteľstvo v meste Rožňava vo svojom vyjadrení uviedlo: „Mesto navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po vykonaní potrebného dokazovania a vyhodnotení jeho výsledkov vyniesol toto uznesenie: Volebná sťažnosť Ing. I. M., bývajúceho v R., kandidáta na poslanca mestského zastupiteľstva v Rožňave sa zamietá.“

Svoj postoj k volebnej sťažnosti Mestské zastupiteľstvo v meste Rožňava odôvodnilo nasledovne:

„1. V prvom rade tu jestvujú formálne dôvody na zamietnutie volebnej sťažnosti. Tieto formálne dôvody sa odvíjajú od toho, že v lehote určenej na podanie volebnej sťažnosti navrhovateľ uviedol, že kandidoval za volebný obvod č. 5, v skutočnosti však kandidoval za volebný obvod č. 3. Až po uplynutí zákonnej lehoty túto procesnoprávne

významnú skutočnosť „opravil“, čo zákon č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov nepozná.

2. Mesto potvrdzuje, že vytvorilo päť volebných obvodov. Nový volebný obvod, ktorého zriadenie navrhovateľ napáda, bol vytvorený uznesením mestského zastupiteľstva z dvoch dôvodov:

- a) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky vydalo 30. júna 1997 oznámenie o Zozname obcí, častí obcí a vojenských obvodov v Slovenskej republike, kde časť mesta Rožňavy, v ktorej bol zriadený 5 volebný obvod je vymedzená ako samostatná časť mesta,
- b) žiadosť občanov bývajúcich v okrsku č. 16.

Na tomto mieste uvedieme právnu argumentáciu. V prvom rade sa žiada podotknúť, že čl. V. ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. o predĺžení volebného obdobia orgánov samosprávy obcí zvolených vo voľbách v roku 1994 predpokladal, že možno vytvoriť volebné obvody odchylné od volebných obvodov, v ktorých sa volilo v roku 1994. Vyplýva to z toho, že citovaný článok umožnil do 8. 11. 1998 vytvoriť nové volebné obvody, inak platili volebné obvody, v ktorých sa volilo v roku 1994.

Mesto Rožňava využilo túto možnosť a určilo z dôvodov uvedených pod a) a b) nové volebné obvody.

Po druhé, a to mesto považuje za dôležitejšie. Podľa § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov volebné obvody podľa odseku 1 citovaného ustanovenia určí mestské zastupiteľstvo.

V hypotéze tejto právnej normy niet obmedzenia na určenie počtu volebných obvodov, iba odkaz na odsek 1 § 9 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Táto pôsobnosť mesta je teda neobmedziteľná, za predpokladu, že sa rešpektuje odsek 1, čo

sa v danom prípade stalo. Dokazuje to počet volebných obvodov a počet poslancov, ktorí mali byť zvolení v týchto jednotlivých obvodoch.

Podčiarkujeme, že v hypotéze analyzovanej normy niet predpokladu, ktorého sa domáha navrhovateľ: dodržanie pomeru počtu obyvateľov pri vytváraní volebných obvodov. V odseku 1 § 9 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov je ustanovené: ... v ktorých sa volia poslanci mestského zastupiteľstva pomerne k počtu obyvateľov obce (mesta), nie pomerne k počtu obyvateľov volebného obvodu. Iba výkladom možno dôjsť k záveru, že volebné obvody musia byť vytvárané tak, aby počet poslancov bol primeraný počtu obyvateľov vo volebnom obvode. To sa stalo bez akýchkoľvek pochyb aj pri vytvorení 5 volebného obvodu.

Navrhovateľ však v podstate napáda nenapadnuteľné. Vyčíta uzneseniu mestského zastupiteľstva, že niet dostatočného pomeru, resp. primeranosti vo veľkosti volebných obvodov. Taký predpoklad zákon nepozná a neustanovuje. Preto ho mestské zastupiteľstvo nemuselo rešpektovať, ale vychádzalo zo svojej pôsobnosti podľa § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov a dbalo iba na to, aby počet mandátov bol primeraný k počtu obyvateľov volebného obvodu.

3. K porušeniu článku 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky nemohlo dôjsť. K porušeniu by došlo vtedy, ak by navrhovateľ nemal vôbec prístup k voľbám. Navrhovateľ riadne kandidoval, získal dokonca taký počet hlasov, ktorý ho oprávňuje na podanie volebnej sťažnosti, takže o porušení ústavnosti tu nemôže byť ani reči.

Porušenie ústavnosti nemôže založiť to, že mesto využilo svoju výlučnú pôsobnosť na určenie počtu volebných obvodov.

4. K porušeniu zákonnosti rovnako nedošlo. Porušenie zákonnosti navrhovateľ vidí v tom, že sa určilo 5 volebných obvodov. Zákon taký počet volebných obvodov umožnil (porov. § 9 ods. 1 a 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov). Iné porušenie zákona navrhovateľ v podstate nevytýkal.

Na záver zdôrazníme, že zákonnosť sa nemohla porušiť nepomerom počtu obyvateľov v jednotlivých volebných obvodoch, keďže zákon takýto predpoklad legálnosti komunálnych volieb neupravuje. Primeranosť sa týka len počtu mandátov a počtu obyvateľov v jednotlivom volebnom obvode.“

Následne ústavný súd podľa § 31 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov vyžiadal aj ďalšie informácie od prednostu Mestského úradu v Rožňave, ktorý bol splnomocnený na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Jeho stanovisko spolu s dokladmi boli súdu doručené 21. apríla 1999. Na otázky položené súdom odpovedal nasledovne:

„1. Sú pravdivé tvrdenia predkladateľa volebnej sťažnosti o tvorbe volebných obvodov?

Potvrdzujem, že mesto vytvorilo päť volebných obvodov pre voľby do orgánov samosprávy tak, ako to uvádza navrhovateľ.

V prílohe Vám predkladám Výpis z uznesenia Mestského zastupiteľstva v Rožňave zo dňa 5. 11. 1998 č. 193/98 (nie 93 ako uvádza predkladateľ) o tvorbe volebných obvodov pre komunálne voľby konané v dňoch 18. a 19. decembra 1998. Tak isto v prílohe Vám predkladám kompletný materiál, ktorý bol predložený na rokovanie poslancom mestského zastupiteľstva. Z predložených materiálov vyplývajú aj počty voličov pripadajúcich na jednotlivé volebné obvody, ako aj určenie počtu volených poslancov.

2. Aký účel sa sledoval zriadením uvedených volebných obvodov pre voľby do mestského zastupiteľstva, aké miestne dôvody k tomu viedli?

Vo volebnom období 1990-1994 bolo v meste Rožňave vytvorených 5 volebných obvodov, a to 3 volebné obvody v samotnom meste, 1 volebný obvod v mestskej časti Rožňavská Baňa a 1 volebný obvod v mestskej časti Nadabula. Určenie volebných obvodov je zhodné s tým, ako je to určené v napadnutom uznesení.

Vo volebnom období 1994-1998 boli vytvorené štyri volebné obvody, 3 v samotnom meste včítane časti Rožňavská Baňa a 1 pre mestskú časť Nadabula.

Vo Vestníku vlády Slovenskej republiky, ročníku 7, čiastky 8, vydanom dňa 10. 09. 1997, je zverejnené Oznámenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 30. 06. 1997 č. 203/2-97/03767 o vydaní Zoznamu obcí, častí obcí a vojenských obvodov SR, ako aj samostatný Zoznam obcí, podľa ktorého má Rožňava tieto názvy častí obce: Nadabula, Rožňava, Rožňavská Baňa.

Na základe tohto ako aj ďalej uvedených skutočností došlo k vytvoreniu volebných obvodov pre voľby do orgánov samosprávy konané v dňoch 18. 12. a 19. 12. 1998 tak, ako je to uvedené v odpovedi na 1. otázku.

Boli vytvorené dva volebné obvody, v ktorých počet voličov (ako aj občanov) je nižší ako v ostatných častiach z nasledovných dôvodov:

- volebný obvod č. 5 tvorený jedným okrskom č. 017

Jedná sa o samostatnú mestskú časť Rožňavy s vlastným katastrom a s vlastným názvom Nadabula. V súlade s ustanovením §-u 9 ods. 4 zák. č. 346/1990 o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších zmien a doplnkov, musel byť vytvorený volebný obvod v tejto časti a na základe okolností ďalej uvedených bol vytvorený viacmandátový volebný obvod s počtom poslancov 2. Tak tomu bolo aj v predchádzajúcom volebnom období rokov 1994-1998.

Vo volebnom období rokov 1994 a 1998 boli tendencie zo strany občanov tejto mestskej časti o odčlenenie od mesta Rožňavy vzhľadom na pretrvávajúce nedostatky v rôznych oblastiach života, ako napríklad neriešenie kanalizácie, zatopenie bankských diel a následné zvýšenie spodnej hladiny bankských vôd, neriešenie plynofikácie a ďalšie. Vzhľadom na tieto okolnosti považovalo mestské zastupiteľstvo vytvorenie dvojmandátového obvodu za nevyhnutné, čím sa zvýraznila vážnosť, ktorú prikladá mesto riešeniu problémov tejto mestskej časti.

- volebný obvod č. 4 vytvorený jedným volebných okrskom č. 016

K vytvoreniu tohto volebného obvodu viedli mestské zastupiteľstvo nasledovné skutočnosti:

- jedná sa o mestskú časť, ktorá vo Vestníku vlády Slovenskej republiky, ročníku 7, čiastky 8, vydanom dňa 10. 09. 1997, je označená ako samostatná časť obce.

- na základe požiadavky obyvateľov, bývajúcich na Strelnici (okrsok č. 016), ktorí na verejných zhromaždeniach zvolených mestským zastupiteľstvom nanášali požiadavku vytvorenia ešte jedného volebného obvodu z dôvodu, že podľa doterajšieho stavu nemajú zastúpenie v mestskom zastupiteľstve, a tým sa obnovil stav ako bol vo volebnom období 1990 – 1994.
- požiadavky občanov neboli riešené k ich spokojnosti, a to skoro vo všetkých oblastiach života (starostlivosť o verejné priestranstvá, komunikácie, neriešenie kanalizácie, plynofikácie, zamestnanosť, zásobovanie a pod).

3. Koľko obyvateľov mali volebné obvody č. 1 – 5 určené pre vykonanie volieb?

V prílohe vám zasielam počty obyvateľov v jednotlivých volebných obvodoch.

Celkove k podanej volebnej sťažnosti zaujímam rovnaké stanovisko ako bolo uvedené v stanovisku primátora mesta vo veci samej, ktoré Vám bolo zaslané.

Považujem za potrebné ešte doplniť, že zvýšenie celkového počtu poslancov MZ bolo zvažované v minulosti viackrát. Vzhľadom na technickú náročnosť tohto problému ako aj ekonomickú situáciu mesta ako aj celej spoločnosti, tieto návrhy boli zamietnuté a viackrát bolo potvrdené, že počet poslancov 21, ktorý je určený v Štatúte mesta postačuje k výkonu samosprávnych funkcií mesta.“

Na základe predložených vyjadrení ústavný súd prerokoval volebnú sťažnosť Ing. I. M. na neverejnom zasadnutí pléna konanom 12. mája 1999.

II.

Predkladateľ volebnej sťažnosti namietol zmarenie svojho práva zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy, podľa ktorého: „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“

Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ medzi nimi existuje príčinná súvislosť. Pre výklad a uplatnenie čl. 30 ods. 4 sú relevantné najmä ďalšie ustanovenia čl. 30.

Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy: „Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.“

Podľa čl. 30 ods. 2 ústavy: „Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.“

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy: „Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.“

Článkom 30 ods. 1 ústavy sa občanom Slovenskej republiky zaručuje právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo. Toto právo môže občan uplatniť, ak sa zúčastní na referende podľa druhého oddielu piatej hlavy ústavy, alebo ak sa zúčastní miestneho referenda podľa čl. 67. Slobodnou voľbou svojich zástupcov môže občan uplatniť aktívne volebné právo zaručené čl. 30 ods. 1 ústavy. Článkom 30 ods. 4 ústavy sa občanom Slovenskej republiky zaručuje prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok. V rozsahu prístupu k voleným funkciám sa týmto ustanovením ústavy zaručuje pasívne volebné právo, možnosť byť zvolený za zástupcu iných občanov a v ich mene vykonávať moc, ktorá podľa čl. 2 ods. 1 ústavy pochádza od nich (II. ÚS 48/97).

V príčinnej súvislosti s čl. 30 ods. 4 ústavy je ustanovenie čl. 52 ods. 1 ústavy, podľa ktorého: „Kde sa v prvej a druhej hlave tejto ústavy používa pojem „občan“, rozumie sa tým štátny občan Slovenskej republiky.“

Mestské zastupiteľstvo v meste Rožňava svoju argumentáciu v spore založilo na tvrdení, že podľa § 9 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov volebné obvody pre voľby do miestneho zastupiteľstva určí mestské zastupiteľstvo, pričom táto pôsobnosť mesta je neobmedziteľná za predpokladu, že sa rešpektuje § 9 ods. 1 zákona.

Mestské zastupiteľstvo v meste Rožňava vo svojom vyjadrení nevzalo do úvahy príkaz čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého: „Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.“ Citované ustanovenie je všeobecné interpretačné pravidlo, ktoré je záväzné aj pre orgány

územnej samosprávy. V okolnostiach prípadu z čl. 152 ods. 4 ústavy vyplynula povinnosť mestského zastupiteľstva vytvoriť volebné obvody v meste Rožňava s takým počtom obyvateľov, aby každý občan mal približne rovnakú príležitosť ovplyvniť výsledok volieb, ak uplatní svoje právo zúčastniť sa na správe vecí verejných voľbou svojich zástupcov, alebo ak uplatní ústavou zaručené právo uchádzať sa o prístup k voleným funkciám v mestskom zastupiteľstve.

Pre voľby do orgánov samosprávy obcí čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy konkretizuje § 9 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorého prvá veta začína slovami: „pre voľby do obecných (mestských) zastupiteľstiev sa v každej obci utvoria viacmandátové volebné obvody, v ktorých sa volia poslanci obecného (mestského) zastupiteľstva pomerne k počtu obyvateľov obce...“. Zákon požaduje len potencionálnu rovnosť aktívneho i pasívneho volebného práva, lebo ukladá vytvoriť volebné obvody a určiť počty v nich volených poslancov podľa počtu obyvateľov. Počet poslancov volených v jednotlivých obvodoch nezávisí od účasti vo voľbách, čo porušuje faktickú rovnosť aktívneho i pasívneho volebného práva. Aj takáto rovnosť potenciality aktívneho i pasívneho volebného práva však vyhovuje čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy. Z uvedeného vyplýva, že na každého poslanca Mestského zastupiteľstva v Rožňave mal pripadnúť približne rovnaký počet obyvateľov.

Mestské zastupiteľstvo v Rožňave uznesením č. 193/98 z 5. novembra 1998 určilo pre komunálne voľby konané v dňoch 18. a 19. decembra 1998 v meste Rožňava 5 volebných obvodov, v ktorých sa malo zvoliť 21 poslancov nasledovným spôsobom: vo volebnom obvode č. 1 – 5 poslancov, č. 2 – 5 poslancov, č. 3 – 7 poslancov, č. 4 – 2 poslanci a č. 5 – 2 poslanci. Podľa správy, na základe ktorej bolo uvedené uznesenie prijaté, malo mesto Rožňava k 5. novembru 1998 – 19 584 obyvateľov a 14 605 voličov. Z uvedeného počtu vyplýva, že na 1 poslanca mestského zastupiteľstva malo pripadnúť v priemere 695 voličov. Volebné obvody boli vytvorené mestským zastupiteľstvom tak, že vo volebnom obvode č. 1, kde sa volilo 5 poslancov, pripadlo na 1 poslanca 892 voličov, vo volebnom obvode č. 2 – 656 voličov, vo volebnom obvode č. 3 – 881 voličov, vo volebnom obvode č. 4 – 174 voličov a vo volebnom obvode č. 5 – 172 voličov. Porovnaním počtu voličov pripadajúcich na 1 poslanca vo volebnom obvode č. 3 a č. 5 bolo zistené, že na

kandidáta vo volebnom obvode č. 3 pripadlo 5, 1 krát viac voličov ako vo volebnom obvode č. 5.

Zákon ukladá vytvoriť volebné obvody aj určiť počty poslancov, ktorí v nich majú byť zvolení, podľa jediného kritéria tak, aby každému poslaneckému mandátu zodpovedal rovnaký počet obyvateľov obce s trvalým pobytom vo volebnom obvode. Obecné zastupiteľstvo môže pri stanovení volebných obvodov i počtov v nich volených poslancov uplatniť iné kritériá, ak neohrozia približnú rovnakosť počtov obyvateľov pripadajúcich na každý poslanecký mandát. Preto nie je potrebné, aby ústavný súd skúmal dôvody, ktoré viedli Mestské zastupiteľstvo v Rožňave k určeniu volebných obvodov a počtov v nich volených poslancov, lebo tak veľké rozdiely v počtoch občanov pripadajúcich na jeden poslanecký mandát v rôznych volebných obvodoch pre voľby do toho istého zastupiteľského zboru nemôžu ospravedlniť nijaké dôvody. Zákonná formulácia „...pomerne k počtu obyvateľov obce...“ v spojení s čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy neznamena úplnú rovnakosť počtov obyvateľov obce pripadajúcich na každý poslanecký mandát. Ide skôr o požiadavku, aby na každý poslanecký mandát pripadal približne rovnaký počet obyvateľov obce. Rozdiely počtov obyvateľov pripadajúcich na jeden poslanecký mandát Mestského zastupiteľstva v Rožňave podmienku pomernosti nespĺňajú.

Podstatnými rozdielmi v počtoch obyvateľov, na ktoré pripadal jeden poslanecký mandát vo voľbách do Mestského zastupiteľstva mesta Rožňava:

1. bola porušená rovnosť aktívneho i pasívneho volebného práva garantovaná čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy. Kandidáti na poslancov do Mestského zastupiteľstva mesta Rožňava potrebovali k zvoleniu v jednotlivých obvodoch veľmi odlišné počty hlasov. Tým došlo k porušeniu základných ľudských práv zakotvených v čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy všetkých voličov a kandidátov na poslancov Mestského zastupiteľstva v Rožňave.

2. bol porušený § 9 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov ukladajúci obecným (mestským) zastupiteľstvám vytvoriť volebné obvody „pomerne k počtu obyvateľov obce“. Táto formulácia v spojení čl. 30 ods. 3 a 4 ústavy znamená, že na

každého poslanca Mestského zastupiteľstva v Rožňave mal pripadať bez ohľadu na volebný obvod, v ktorom kandidoval, približne rovnaký počet obyvateľov.

Predkladateľ volebnej sťažnosti uviedol v doplnení podania zo 4. 1. 1999: „V súlade s ust. par. § 61 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení označujeme ostatných zvolených kandidátov“. V doplnení svojho návrhu touto vetou uviedol menoslov 21 zvolených poslancov Mestského zastupiteľstva v meste Rožňava podľa jednotlivých volebných obvodov ako svojich protikandidátov v zmysle § 60 ods. 1 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Volebný obvod podľa citovaného tvrdenia navrhovateľa je zhodný s celým mestom Rožňava. V skutočnosti však mesto Rožňava pre účel vykonania volieb do orgánov územnej samosprávy 18. a 19. decembra 1998 nepredstavovalo jeden volebný obvod, ale bolo rozdelené na volebné obvody. Sťažovateľ toto rozdelenie označil za také, pri ktorom sa porušilo jeho právo zaručené čl. 30 ods. 4 ústavy.

Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, pokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody alebo iného ústavou chráneného záujmu.

Vyhlásenie volieb za neplatné podstatne zasahuje do dobromyseľne nadobudnutých práv tretích osôb, hlavne poslancov, ktorí dobromyseľne a bez porušenia práva získali svoje mandáty. Vnáša neistotu do verejného života.

Aj v konaní o ochrane volebného práva občanov sa právam podľa čl. 30 ústavy zaručuje len taká ochrana, ktorá je primeraná pre nastolenie spravodlivej rovnováhy medzi všetkými právami a slobodami zaručenými ústavou. Súčasťou princípov právneho štátu podľa čl. 1 ústavy je vytvorenie právnej istoty a nastolenie dôvery v právo. Predpokladom vytvárania takého stavu je aj požiadavka včasného uplatnenia práva zaručeného čl. 30 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 ústavy, čo znamená nielen dodržanie zákonom určenej lehoty pre podanie

volebnej sťažnosti (§ 60 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.), ale aj uplatnenie práva v tom štádiu prípravy a priebehu volieb, keď k namietnutému porušeniu ústavy alebo zákona došlo.

Stav, ktorý predkladateľ volebnej sťažnosti označil za protiústavný a nezákonný, nevznikol v období realizácie volieb. Nastal počas prípravy volieb. Neústavnosť a nezákonnosť vytvorenia volebných obvodov pre voľby do Mestského zastupiteľstva mesta Rožňava, v dôsledku ktorej došlo aj k porušeniu čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, mal sťažovateľ namietnuť bezprostredne po prijatí uznesenia Mestského zastupiteľstva v Rožňave č. 193 z 5. novembra 1998, ktorým sa určili volebné obvody a počty poslancov pre komunálne voľby 18. a 19. decembra 1998 o vytvorení volebných obvodov. Ústavný súd mal právomoc toto uznesenie zrušiť, ak by jeho neústavnosť a nezákonnosť sťažovateľ namietol ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy podanou v období prípravy volieb. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti právoplatným rozhodnutiam ústredných orgánov štátnej správy, miestnych orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými boli porušené základné práva a slobody občanov, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc všeobecného súdu na preskúmanie uznesenia miestneho zastupiteľstva je vylúčená § 248 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súdy nepreskúmajú rozhodnutia správnych orgánov, ktoré nemajú povahu rozhodnutia o práve alebo povinnosti fyzickej alebo právnickej osoby, najmä všeobecne záväzné (neformálne) akty, rozhodnutia organizačnej povahy a rozhodnutia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal. Právomoc zaoberať sa vecou potvrdil ústavný súd aj vo veci I. ÚS 76/93 (s. 8 - 9). Sťažovateľ teda mal procesný prostriedok na ochranu svojho ústavou zaručeného práva, ale tento prostriedok neuplatnil.

V okolnostiach prípadu predkladateľ volebnej sťažnosti zmeškal príležitosť včas sa uchádzať o účinnú ochranu svojho ústavou zaručeného práva tým, že nepodal ústavnú sťažnosť. Volebná sťažnosť nie je právnym prostriedkom na zmenu výsledku volieb z dôvodu, že uchádzač o verejnú funkciu nie je spokojný s dosiahnutým výsledkom vo voľbách. Nevyužitie jedného procesného prostriedku nemožno nahrádzať uplatnením iného, zdanlivo použiteľného prostriedku.

Z uvedených dôvodov ústavný súd volebnú sťažnosť Ing. I. M. podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 1999